

Carrer Àngel Guimerà (Carrer Vell)

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli urbà de Balsareny
Alçada: 326

Coordenades:

Latitud: 41.86258
Longitud: 1.87635
UTM Est (X): 406741
UTM Nord (Y): 4635129

Classificació

Número de fitxa 08018 - 259
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVI-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Propietaris diversos

Fitxes associades:

[Cal Puigmartí](#)

[Cal Cano](#)

[Cal Devesa](#)

[Cal Matamoros](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Carrer del nucli antic de Balsareny originat bàsicament entre el final del segle XVI i el XVII, amb un traçat de nord a sud que fa un gir a la part final (a migdia) de manera que acabava confluint amb un antic portal de la muralla (portal de Manresa), avui suggerit per la presència d'una gran arcada). Actualment hi trobem una barreja de cases de diferents tipologies i èpoques: cases originàries dels segles XVII i XVIII, algunes amb portals dovellats i finestres emmarcades amb pedra picada; cases populars del segle XIX, cases construïdes al tombant de segle XX que introdueixen de manera tímida algunes elements d'influència modernista i, finalment, algunes construccions substancialment reformades o edificades de nou ja a la segona meitat del segle XX.

Entre les cases més destacades podem esmentar la número 1 (Cal Devesa), de bona qualitat arquitectònica i amb un cert aire senyorial; la casa número 17, inaugurada l'any 1910 com a Casino, amb un estil de reminiscències romàntiques, especialment a la part posterior; la casa número 36 (cal Moreno), d'unes dimensions considerables per bé que força reformada; la casa número 33 (cal Matamoros), una edificació també força gran que destaca per les galeries arquejades que té a la façana posterior.

Ja a la part final del carrer, el tram que va entre les cases número 40 i número 46, en el seu costat nord ha conservat força íntegrament la tipologia constructiva originària, amb una barreja de tipologies populars dels segles XVIII i XIX.

També són remarcables les cases número 6 i 12, concebudes sota la influència del modernisme o l'historicisme, amb alguns elements característics com les baranes bombades dels balcons; o la casa número 20, dotada d'un acroteri i un ampli balcó que li confereixen un tret distintiu.

Una informació més específica sobre cada casa d'aquest carrer, així com el seu nom popular, es troben al llibre sobre onomàstica de Ramon Carreté (2010: 165).

Observacions:

Altres denominacions: carrer de l'Hostal, carrer de Manresa.

Inscripcions amb dates presents en algunes façanes: 1911 (en una reixa de la casa núm. 4), 1912 (en una reixa de la casa núm. 12), 1620 (al portal dovellat de la casa número 16), 1801 (en una llinda de la casa núm. 13), 1894 (en una reixa de la casa núm. 31), 1758 (en una llinda de la casa núm. 36), 17[?] (en una llinda de la casa núm. 40), 1777 (en una llinda de la casa núm. 44).

Inscripció d'una llinda a la casa núm. 11: "ISIDRO [SARD]ANS (...) FE (...) ANY 1807".

Història

El poble de Balsareny va néixer a redós de l'església parroquial de Santa Maria, que es troba als peus del turó on s'aixeca el castell de Balsareny. El castell dominava el pas del camí ral de Manresa a Berga, que discorria a ponent del Llobregat. El lloc de Balsareny és documentat des de l'any 951 i l'església el 1009. Vora l'església hi havia algunes cases que formaven una sagrera (espai sota protecció sagrada), que es trobava on ara hi ha el carrer del Trull. Prop de l'església també hi havia dos masos: el mas Martí

(posteriorment conegut com cal Sabala i can Torrents) i el mas Serra, que estava situat on ara hi ha l'Ajuntament.

A finals del segle XVI el baró de Balsareny, Ferran Oliver, va començar a parcel·lar les seves possessions a la zona de l'església i la sagrera, i va concedir establiments perquè es construïssin més cases, de manera que es va anar constituint un incipient nucli urbà format per dos a tres carrers. Així van sorgir el carrer Vell (Àngel Guimerà), el carrer de la Creu i el carrer Nou (Sant Domènec). Aquest nucli quedava encerclat per una precària muralla que tenia dos accessos: el portal de Berga i el portal de Manresa.

Les primeres cases del carrer Vell cal suposar que es compten entre les més antigues i ja devien construir-se a finals del segle XVI. Al segle XVII es coneixia com a carrer de l'Hostal, perquè hi havia l'hostal del comú a la casa que té actualment el número 4. A finals del segle XVII el carrer Nou ja devia tenir moltes cases, i l'oposició carrer Vell i carrer Nou devia funcionar popularment de feia temps. Al segle XVIII van coexistir els noms de carrer de l'Hostal i carrer Vell. Esporàdicament, també es coneixia com el carrer de Manresa. Cal ressaltar que una casa del carrer conserva una llinda amb la data de 1620, i són diverses les que conserven inscripcions pertanyents al segle XVIII. La denominació oficial de carrer Àngel Guimerà se li va atorgar ja al segle XX.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 15.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 118, 165-178.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 141.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 37-39.

